

Европейска мрежа
за развитие на селските райони

BG

БРОШУРА С ПРОЕКТИ

Европейски земеделски
фонд за развитие на
селските райони

ЦИФРОВИ И СОЦИАЛНИ ИНОВАЦИИ В УСЛУГИТЕ В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

<https://enrd.ec.europa.eu>

Финансирана от

Европейска мрежа за развитие на селските райони

Европейската мрежа за развитие на селските райони (ЕМРСР) е центърът, който свързва заинтересованите от развитието на селските райони лица в целия Европейски съюз (ЕС). ЕМРСР допринася за ефективното прилагане на програмите за развитие на селските райони (ПРСР) в държавите-членки чрез генериране и споделяне на знания, както и чрез улесняване на обмена на информация и сътрудничеството в селските райони на Европа.

Всяка държава-членка е създала Национална селска мрежа (НСМ), която обединява организациите и администрациите, участващи в развитието на селските райони. На ниво ЕС, ЕМРСР подкрепя комуникацията между НСМ, националните администрации и европейските организации.

Повече информация ще откриете на *сайта на ЕМРСР* (<https://enrd.ec.europa.eu>)

Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)

Брошурата на ЕЗФРСР с примерни проекти е част от поредица от публикации на ЕЗФРСР, които спомагат за насърчаване на обмена на информация. Всяко издание на брошурата описва различни видове проекти, които са получили съфинансиране по ПРСР от ЕЗФРСР.

Минали издания на брошурата за проекти на ЕЗФРСР могат да бъдат изтеглени от раздела за публикации на уебсайта на ЕМРСР⁽¹⁾. Колекцията от добри проекти и практики на ЕМРСР⁽²⁾ съдържа множество допълнителни примери за помощ от ЕЗФРСР за инициативи за развитие на селските райони.

(1) <https://enrd.ec.europa.eu/publications/search>

(2) https://enrd.ec.europa.eu/projects-practice_en

„Европа директно“ е услуга, която ви помага да намерите отговори на вашите въпроси относно Европейския съюз.

**Номер на безплатния телефон(*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(* Предоставяната информация е безплатна, както и повечето обаждания (някои оператори, телефонни кабинки или хотели може обаче да ви таксуват).

Управляващ редактор: Неда Скакеля, ръководител на отдел, Генерална дирекция на ЕС за земеделие и развитие на селските райони.

Редактор: Дерек МакГлин, Мениджър публикации, звено за контакт на ЕМРСР.

Текстът на ръкописа е финализиран през юни 2018 г. Оригиналната версия е английският текст.

Повече информация за Европейския съюз е достъпна в интернет (<http://europa.eu>).

Люксембург: Публикации на Европейския съюз, 2018

Печат: ISBN 978-92-79-85641-9 ISSN 2529-4954

doi:10.2762/58984

KF-AP-18-002-EN-C

PDF: ISBN 978-92-79-85647-1 ISSN 2529-5012

doi:10.2762/814170

KF-AP-18-002-EN-N

© Европейски съюз, 2018

Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

Съдържанието на тази публикация не изразява непременно мненията на институциите на Европейския съюз.

Текстът на публикацията има единствено информативна цел и не е правно обвързващ.

Отпечатано от *Imprimerie Centrale в Люксембург*

Отпечатано върху хартия, избелена без употреба на елементарен хлор (ECF)

Можете да поръчате безплатно едно хартиено копие чрез уебсайта на EU Bookshop: <http://bookshop.europa.eu>

Благодарим на Национална селска мрежа в България за превода на оригиналния текст от английски на български език

Благодарности

Ключови сътрудници:

Венета Панева, Пол Сото, Константинос Заприс, Енрике Нието, Мария Кото, Джон Елдридж, Стефен Хес, Илва Йонсон, Мариеле Кок, Каталин Колоси, Томас Мюлер, Томас Норби, Магда Порта, Петри Рине, Бил Слий.

Оформление: Беноа Гусенс (Tipik) Снимка на корицата © Peoplecractions, Freerik

Съдържание

1. Центрове за комплексни услуги

Стр. 4

Укрепване на общностните връзки в в белгийско село

Селска мрежа от споделени работни пространства в Каталуня, Испания

4. Мобилност и логистика

Стр. 16

Организирано пътуване на автостоп за подобряване на селската мобилност във Франция

Предоставяне на услуги в слабо населени райони на Испания

2. Здравеопазване и социални грижи

Стр. 8

Подобрени домашни грижи чрез технологии в Швеция

5. Енергия

Стр. 20

Възстановяване на ВЕЦ за генериране на средства за общността в Шотландия, ОК

Реализиране на практики за устойчива енергия и горско стопанство в Испания

3. Образование и обучение

Стр. 12

Онлайн обучение за притиснати от времето фермери в Австрия

Училище за цифровизация в Дордон, Франция

6. Цифрови екосистеми

Стр. 24

Свързване на отдалечено португалско село

Реализиране на цифрова екосистема в Германия

Въведение

Това издание на брошурата за проектите на ЕЗФРСР представя дванадесет участващи в проекта социални и дигитални инициативи, които подобряват предоставянето на услуги в селските райони. Източникът на тези иновативни инициативи е различен – понякога това е самата селска общност (Бремар, Шотландия), понякога е общината или сдружение на общини (селският център в Беверен, Фландрия). В други случаи това е изследователски институт (немските „цифрови села“) или частният сектор (португалските „цифрови села“). Във всички случаи обаче местните общности играят централна роля.

Примерите обхващат шест ключови сфери на услуги – центрове за комплексни услуги, здравеопазване, образование, мобилност, енергия и цифровизация на самото село. Сами по себе си те могат да окажат голямо влияние върху качеството на живот в селските райони. Взети заедно, те могат да дадат вдъхновяващи примери и повод за размисъл върху много по-широката концепция за „Умните села“.

В инициативата „Действие на ЕС за умните села“⁽¹⁾ се посочва, че това са селски райони и общности, които надграждат съществуващите си силни страни и активи и оползотворяват нови възможности за добавена стойност, и където традиционните и новите мрежи се подобряват посредством цифрови комуникационни технологии, иновации и по-доброто използване на знанията в полза на населението.

Предполага се, че селата от бъдещето ще трябва да обединят различни програми, за да реализират стратегически подходи за насърчаване на умните села, включително подкрепа за знания, инвестиции и свързаност.

ЕМРСР обединява европейските специалисти по развитие на селските райони, за да разберат по-добре и в крайна сметка да насърчат повече инициативи за умните села. Тематичната група на ЕМРСР по тази тема⁽²⁾ установи редица добри практики, някои от които са посочени тук, и ще докладва своите констатации и заключения относно социалните и дигиталните иновации през лятото на 2018 г.

Социалните иновации са „иновации, които са социални както в целите, така и в средствата си ... С други думи, те са иновации, които едновременно са полезни за обществото и подобряват способността му да действа“⁽³⁾

(1) https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/eu-action-smart-villages_en

(2) https://enrd.ec.europa.eu/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages_en

(3) Европейска комисия, 'Социални иновации: Десетилетие на промени', 2010 г.: http://espas.eu/orbis/sites/default/files/generated/document/en/social_innovation_decade_of_changes.pdf

Умните села имат редица общи характеристики:

- При тях самите хора от селските райони поемат инициативата да намерят практически решения, които биха променили тяхното населено място. Полага се грижа да се осигури внимателно балансиране между справедливостта и зададените цели за ефективност.
- Те използват цифрови технологии само когато това е целесъобразно, а не само защото е модерно. Умните села умеят да приспособяват цифровите технологии, за да обслужват по-добре местната общност.
- При тях се мисли отвъд границите на селото. Много от провежданите инициативи включват заобикалящата природа, групи села, малки градове и връзки с големите градове.
- При тях се създават нови форми на сътрудничество и сдружаване – между земеделски производители и други заети лица в селските райони, между общините, частния сектор и гражданското общество, между методите „отдолу нагоре“ и „отгоре надолу“.
- При тях е важно самостоятелното мислене. Не съществува единен модел или готово решение. Успешните проекти правят оценка на местните активи, черпят от най-добрите налични знания и реализират промяната.

Много от проектите, представени в тази брошура, не са примери за умни села сами по себе си. Те обаче включват някои от описаните по-горе жизненоважни съставки, които могат да помогнат на селските общности да изградят умни села.

Програмите за развитие на селските райони (ПРСР) предоставят гъвкав набор от инструменти със значителен бюджет. Когато се използват стратегически, мерките по ПРСР могат да подпомогнат хората в умните села на всеки етап от процеса на трансформация: от първоначалната идея до успешното надграждане. Много ПРСР подкрепят планиране отдолу-нагоре, анимация, обучение, техническа помощ, пилотиране и финансиране на иновативни проекти.

Умните села използват политиката за развитие на селските райони и като катализатор за мобилизиране на други финансови и човешки ресурси. Някои управляващи органи показват как може да се използва ПРСР за постигане на мултиплициращ ефект чрез привличане на други европейски, национални и частни фондове и подкрепяне на инициативи за умни села в области като възобновяема енергия, широколентов достъп до интернет и мобилност.

Тематичната група на ЕМРСР разкри обаче, че в много случаи селските общности реагират на предизвикателствата, пред които са изправени, по-бързо от официалната политика. В резултат на това се намират иновативни решения за финансиране, които включват инвестиции от частния сектор и групово финансиране (краудфандинг). Ето защо в това издание на брошурата за проектите на ЕЗФРСР са избрани 12 вдъхновяващи проекта, от които не всички са разчитали на подкрепа по ПРСР.

Екипът за контакт на ЕМРСР

1. Центрове за комплексни услуги

Когато частните компании и доставчиците на обществени услуги централизират дейността си, това може да сигнализира за спад в цялостното качество на селския живот. Когато банките, пощенските служби и дори местните търговци на дребно решат да затворят врати завинаги, може да изглежда, че е настъпил необратим упадък. Как тогава селата запазват основните си услуги в контекста на съкращения и обезлюдяване?

Непрекъснатост на услугите

Предоставянето на качествени услуги в селските райони е начело на политическите дебати през последните години. Организацията за икономическо сътрудничество и развитие /ОИСР/ отбелязва, че въпреки че по-голямата част от държавите-членки са се възстановили от финансовата криза, бюджетите за публично финансиране остават ограничени.⁽¹⁾ Тъй като разходите за предоставяне на определени услуги на глава от населението са по-високи в селските райони, отколкото в градовете, услугите в селските райони се оказват особено уязвими от съкращенията.

ОИСР посочва също, че селските общности не могат да съществуват без подходящи обществени услуги, които да задоволят нуждите на населението. Достъпността на услугите е от решаващо значение за благосъстоянието на жителите на селските райони и социалната и икономическа устойчивост на общностите.

Създаването на пазари за обществени услуги може да помогне в тази насока. Някои общински дейности, като например снегочистване, могат да бъдат по-ефективно извършени от някой фермер, отколкото от общината. По подобен начин местните жители често могат да осигурят по-добри грижи за възрастни хора и хора с увреждания, отколкото служителите на държавните агенции, които трябва да пътуват на големи разстояния.

Връзките между публичния сектор и НПО също могат да помогнат за поддържането на услуги, например предоставяне на жилища на достъпни цени от жилищни сдружения или библиотечни услуги, предоставяни от доброволчески организации.

Центрове за комплексни услуги

(1) Да накараме обществените услуги да работят за селските общности, 20-то заседание на работната група по селските политики, 5 декември 2017 г. Вижте също ОИСР, „Стратегии за подобряване на предоставянето на услуги в селските райони“, 2010 г.: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264083967-en> и ОИСР, „Регионална перспектива 2016“, 2016: <https://regions20.org/wp-content/uploads/2016/08/OECD-Regional-Outlook-2016.pdf>

В някои села откриването на центрове за комплексни услуги се оказва ефективен отговор. Тези центрове могат да поддържат основни услуги за търговия на дребно, като ги свързват с други услуги, или да подкрепят предприемаческия дух на хората, които желаят да развият новата си бизнес идея. Инициативите могат да започнат спонтанно, когато местен магазин или гараж реши да извършва допълнителни дейности, или понякога в общинските плановици се поражда идея за търсене на начини за поддържане на услуги в райони с ниска гъстота на населението.

На страница 5 вижте как един белгийски селски център е създал процъфтяващ социален център в отдалечен район.

Въпреки че структурата на центъра може да е различна, общата идея е, че съвместният подход към услугите може да помогне на селските райони да постигнат критичния обем, необходим за поддържане на жизнеспособността на предоставянето на услуги. Но не всичко опира до приходите. Изобилстват примери за инициативи, които се оказват чудесен начин за канализиране на доброволчеството и увеличаване на социалната ангажираност, при което съседите си помагат взаимно.

Вижте проект от Испания на страница 6, който помага за ограничаване на изтичането на мозъци от селските райони чрез създаване на мрежа от съвместни работни пространства за привличане на предприемачи.

Комбинацията от социални и цифрови иновации, която задвижва центровете за комплексни услуги, е отличен пример за същността на умните села.

Укрепване на общностните връзки в белгийско село

Проектът за селски център в регион Вестхук във Фландрия, Белгия, е инициатива, ръководена от общността, която е създавала процъфтяващ социален център, който предоставя набор от услуги в отдалечен район. Той не само се справя с предизвикателствата пред мобилността, но и служи като фокус на селото, обединяващ хора от всички възрасти.

Проектът се разраства от по-ранна инициатива, която идентифицира трудностите, изпитани от мнозина в селските райони при придвижване за задоволяване на основни нужди, особено ако нямат автомобил. Проектът „Village Hub Beveren aan de Ijzer“ се основава на положителния опит с ангажирането на местните хора и ги включва от самото начало на разработването и осъществяването на проекта.

Основната идея е създаването на център за услуги, осигуряващ социални контакти и място за дейности в село Beveren aan de Ijzer. Този център се намира в сградата на бивш ресторант и сега помещава малък магазин за хранителни стоки и предоставя кетъринг. Финансирането от ЕС покрива свързаните със сградата разходи в началото на проекта.

Центърът е разработен в сътрудничество с организацията за хора увреждания De Lovie, която е видяла възможност да разшири работата си сред хората с интелектуални затруднения. Всъщност много от хората, с които De Lovie работи, намират смислена заетост в центъра. Повече от 20 души действат като доброволци в центъра.

“За една година успяхме да си изплатим разходите по реновиране на сградата чрез продажба на напитки и домашно приготвени сладкиши, процента ни от продажбите в магазина и ремонтните ни услуги.”

Ян Вермеулен
De Lovie

като място за предлагане на такива печени лакомства – един „сладък“ пример за засилване на социалното сближаване.

„Жителите вече могат да си вземат пресни сладкарски изделия от селския център, който работи съвместно с бившия селски пекар.”

Дитер Хут
Westhoek Consultation

При откриването на центъра пред жителите на селото са стояли ясни цели. Те са искали да решат проблема с лошия обществен транспорт, като приближат местата от интерес до хората. Също така са искали да засилят сплотеността и взаимността между съседите, да насърчат създаването на къси вериги на доставки на местна храна и да развият икономически устойчив селски център.

Година след създаването си, проектът показва все повече силни страни. Повече от 20 доставчици продават стоките си в магазина, който обслужва една пета от 500-те жители на селото. Някои от предоставените полезни услуги включват събиране на стъкло и колетни услуги.

Центърът е станал незаменима част от живота в селото – място, където местните пазаруват за себе си и за съседите си или просто се срещат с хора в приятелска среда. Надграждайки върху този положителен опит, Асоциацията на фламандските общини (Westhoek Overleg) има за цел да популяризира мрежа от подобни центрове във фламандските села.

Популярна традиция във Фландрия е да се ядат хлебчета („пистолети“) и сладкиши с кафето в неделя следобед. Селският център вече компенсира затварянето на местната пекарна, като е служила

© Dorpspunt in Beveren

Социалните контакти и дейностите на общността процъфтяват в селския център.

Име на проекта	Селски център Beveren aan de Ijzer
Тип бенефициент	Институция за предоставяне на грижи
Период	2016-2019
Финансиране	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: € 20 000 • Финансиране от ЕЗФРСР : € 13 000 • Частни средства: € 7 000
Мярка по РПСР	Мярка 19: LEADER
Още информация	www.facebook.com/groups/Dorpspuntinbeveren/about/
Контакт	dieter.hoet@vvsq.be

Селска мрежа от споделени работни пространства в Каталуния, Испания

Проектът COWOCAT Rural (COWOrking CATaluña) обедини споделени работни пространства в села от 10 области по LEADER, за да помогне за спиране на изтичането на мозъци от селските райони, като създаде мрежа за привличане на професионалисти и подобряване на дигиталните умения на местните предприемачи.

Един от начините за съживяване на селските райони, които се борят с обезлюдяването, е използването на Информационни и комуникационни технологии /ИКТ/ и повишаване на уменията чрез използване на споделени работни пространства. Следвайки пилотен проект, който в по-ранна инициатива създаде точно такъв офис в Каталуния, Испания, проектът COWOCAT Rural разшири идеята. Той разви мрежа от споделени работни пространства в региона.

Идеята е да се насърчи културата на дистанционна работа и споделяне на работното пространство сред предприемачите в селските райони, да се повиши осведомеността и да се създадат полезни взаимодействия с други територии. В крайна сметка целта е да се използват новите начини на работа, станали възможни благодарение на ИКТ, за да се привлекат и задържат талантливите хора в дългосрочен план.

Междутериториалният проект беше стартиран от 10 местни инициативни групи (МИГ). Първо бе създадена база данни за съществуващите споделени работни пространства на териториите на МИГ и след това се обучи организатор за всяко допълнително споделено работно пространство. Организаторът, обикновено самият той ползвател на такова работно пространство, има за задача да свързва професионални ползватели на пространството и да насърчава сътрудничеството между общността от работещи.

Организаторите също така се стремят да привлекат инвестиции и да генерират идеи за проекти, същевременно правейки споделените работни пространства самоиздържащи се в дългосрочен план. Сътрудничеството между работещите се насърчава допълнително чрез цифрова платформа, която позволява на ползвателите да търсят партньори, с които да разработват проекти. Подходът вече може да се похвали с осезаеми примери за обединяване на колеги по проекти.

„Това е споделено пространство, в което може да възникне и да процъфти полезно взаимодействие между хората.“

Алберт Вилана

Предприемач и ползвател на споделени работни пространства

Между 2014 и 2017 г. COWOCAT Rural вдъхнови създаването на 14 нови споделени работни пространства, като мрежата свързва повече от 130 професионалисти. Освен това, в рамките на проекта, една каталунска МИГ стартира проучване относно обновяване на къщи в селските райони, за да привлече нови предприемачи и по този начин да стимулира местната икономика.

Освен това възможността за работа в споделени пространства позволи на семейства, които почиват в селските райони, да останат в контакт с работата си чрез

© COWOCAT Rural

Мрежата от споделени работни пространства стимулира местната бизнес екосистема.

COWOCAT Rural открива пред младите хора пътища към започване на техния трудов живот на местно ниво.

споделените пространства. В селските райони, набелязани от проекта, вече е имало нарастване на броя на сезонните ползватели на споделените пространства, особено през лятото, когато те и техните деца могат да се възползват от често по-евтините развлекателни дейности, които тези райони предлагат.

Желаният и предвиждан резултат от проекта е да се покаже как културата на споделяне на работното пространство може да съживи икономиките на селските райони, като предостави на младите хора средства за започване на техния трудов живот на местно ниво и улесни съвместния начин на работа. Забеляването на ефекта от проекта може да отнеме известно време, но обхватът му обещава да бъде широк и комплексен. Споделянето на работни пространства дава образователни и социални ползи, както и положително икономическо въздействие.

„Търсим хора, които се стремят да променят начина си на живот и философията си относно работата.“

Бегоня Гарсия
Организатор по проекта

Постоянна подкрепа и сътрудничество

Инициативата COWOCAT Rural в момента продължава чрез проект за транснационално сътрудничество на LEADER, който ще продължи до 2019 г. Въпреки че проектът все още се фокусира върху Каталуня, той вече има партньори в Белгия, Франция, Германия, Ирландия и Великобритания. Текущите действия включват предлагането на туристически преживявания на предприемачи, което ще включва използването на споделени пространства и развлекателни дейности. Идеята е да се повиши осведомеността сред градските предприемачи за възможностите, предлагани от селските райони, както за работа, така и за живот.

Предприемачите се насърчават и да обменят опит с други споделени пространства около Каталуня, за да се засилят градските и селските връзки. Техническата помощ за активизиране на споделените пространства в селските райони повишава професионализма. Тя може да включва съвети по правни въпроси, политика за подбор на колеги, управление на сайта и събития за насърчване на общностното чувство. По-конкретно, проектът създава ново споделено работно пространство за студенти в Тарагона, което ще се фокусира основно върху дигиталните проблеми, както и ново пространство в малко селце, разположено в зона по Natura 2000.

Въпреки че множеството ползи от споделянето на работното пространство са очевидни, COWOCAT Rural отбелязва редица условия за успех, които задължително трябва да бъдат изпълнени. Висококачественият ширококолов достъп до интернет е задължителен, за да бъде преживяването задоволително. Споделените пространства функционират най-добре, когато се управляват от мотивирани професионалисти. Наличието на такива хора е основен фактор за успеха и е установено, че то е по-важно от местоположението или размера на споделеното работно пространство.

За да се възпроизведе подходът COWOCAT Rural, проектът първо трябва да определи дали е налице минималната критична маса на предприемачески талант на територията му. След това трябва да се погрижи за общността от ползватели чрез създаване на дружеска атмосфера и атрактивно работно пространство.

COWOCAT Rural продължава да показва стойността на концепцията за споделено работно пространство и привлекателността ѝ в цяла Европа. Концепцията може да съживи селските икономики, като запази ярките млади умове и привлече опитни специалисти в противовес на обезлюдяването.

Име на проекта	COWOCAT Rural
Тип бенефициент	Местни инициативни групи
Период	2014-2017
Финансиране	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: € 67 110 • Финансиране от ЕЗФРСП: € 31 542 • Финансиране от централни или местни органи: € 35 568
Мярка по ПРСП	M19: LEADER
Още информация	www.cowocatrural.cat
Контакт	info@cowocatrural.cat

2. Здравеопазване и социални грижи

Когато са добре планирани, местоположението и формата на някои основни обществени услуги могат да послужат по-скоро като катализатор, отколкото като спирачка за развитието на селските райони. Умните села подобряват наличността и устойчивостта на здравните и социалните услуги по ръководен от общността подход, често съчетан с внедряването на нови технологии.

Предоставянето на здравни и социални грижи се трансформира от технологиите. Използването на цифрови решения предоставя множество предимства както за пациентите, така и за болногледачите. Възможностите за дистанционно наблюдение и подобренията в логистиката, които бяха невъобразими само преди няколко години, сега станаха реалност.

Когато се използват правилно, най-новите технологии могат да подобрят както качеството на грижите, така и социалното сближаване. От административна гледна точка финансовите разходи за предоставяне на здравни и социални грижи могат да бъдат значително намалени, особено в селските райони.

Проектът IMPROVE от Швеция на страница 9 предоставя целенасочени и разходоефективни домашни грижи на жителите на отдалечени селски райони.

Технологиите позволяват много по-тясно съответствие между нуждите на пациента или потребителя и предоставянето на грижи. Тази по-голяма прецизност намалява загубата на ресурси. Крайният резултат е положителен за общините и другите доставчици на услуги: губи се по-малко време за пътуване до пациенти, а целенасочените интервенции намаляват стреса на получателите на грижите.

За да се оползотворят максимално тези възможности е необходим приобщаващ подход. В допълнение към включването на доставчиците на услуги, трябва да се консултират и хората, които получават грижите. При структурирането на проекта понякога се прилага концепцията за „жива лаборатория“, базирана на ориентиран към потребителя подход за интегриране на изследователски и иновационни процеси. Обикновено действащ в териториален контекст, подходът включва съвместно създаване, проучване, експериментирание и оценяване на иновативни идеи в реални случаи на прилагане.

Чрез широко консултиране преди извършването на промени се постига благоразположението на потребителите. Това подобрява приемането и ефикасността на услугите. Например, услугите за дистанционно наблюдение, които предоставят персонализирана спрямо пациента информация, могат да бъдат достъпни без необходимост от пътуване. Те също така ограничават ненужните посещения от здравни специалисти.

Подобренията в здравеопазването и социалните грижи не трябва да се ограничават до използването на нови технологии. Често има възможност за социални иновации. Например, съществуващите бюджети могат да се използват за наемане на работа на местни хора, а не да се разпределят за служители на държавни агенции, които ще трябва да прекарват голяма част от времето си в пътуване и които може да не познават хората толкова добре, колкото местните здравни и социални работници.

Подобрени домашни грижи чрез технологии в Швеция

Проектът IMPROVE използва технологии за предоставяне на целенасочени и разходоэффективни домашни грижи на жителите на отдалечени селски райони.

„Включване на общността в съвместното предоставяне на обществени услуги“ (IMPROVE) е проект за електронно здравеопазване, който подобрява услугите за възрастни хора чрез интелигентни домашни грижи във Вестернорланд, Швеция. Проектът, подкрепен по програмата на ЕС Interreg, използва подход на открита иновация или „жива лаборатория“, за да предложи устойчиво решение за домашни грижи в периферни и слабо населени райони.

IMPROVE започва с избора на мрежа от местни дейци в региона Вестернорланд измежду тези, които вече предоставят домашни грижи в района. Този процес помага да се идентифицират четири приоритетни области за електронните здравни услуги: безключови домашни грижи; камери за нощно наблюдение; сензори за управление на инконтиненция; и планиране на дистанционни грижи за пациенти с участието на седем общини.

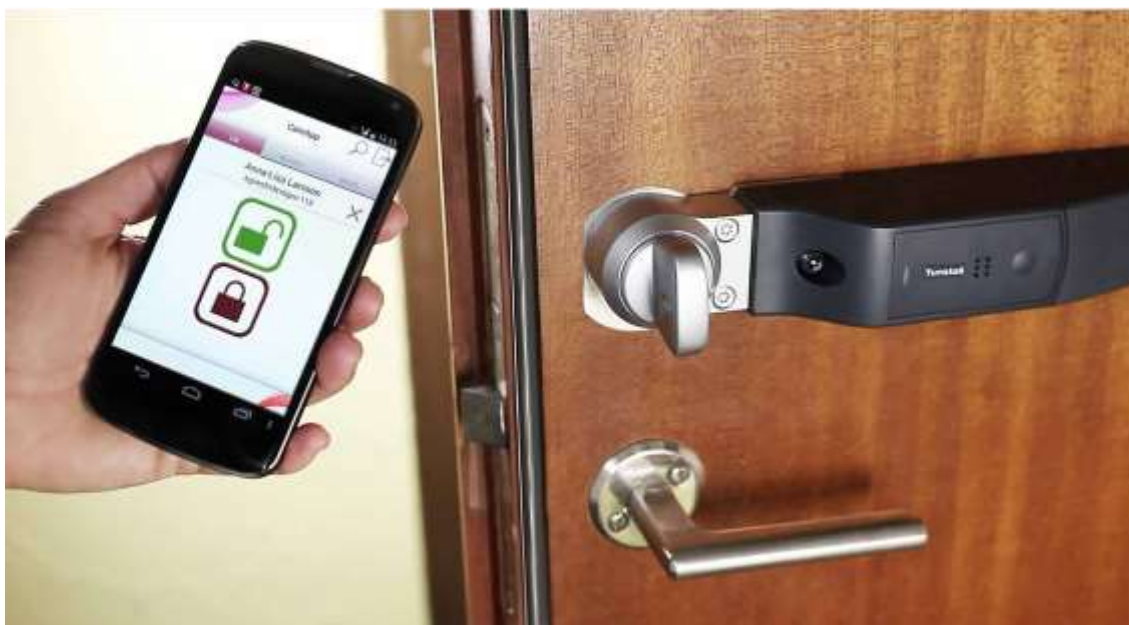
Обикновено здравните и социалните работници посещават стотици клиенти по домовете им, което прави необходимо носенето на голям брой ключове, които лесно могат да се загубят или да попаднат в грешните ръце. Поради това е привлекателна идеята за безключов достъп до дома и проектът се фокусира върху инсталирането на безключови

системи за заключване, които позволяват на доставчиците на домашни грижи да отключат вратата на клиента чрез защитено приложение на телефона си. Често се налагат посещения през нощта. За селските райони на Швеция това може да означава, че болногледачите трябва да пътуват на дълги разстояния по тъмно. Мнозина от по-крехките възрастни хора намират подобни посещения за обезпокоителни, защото се събуждат, когато болногледачите влизат в домовете им, което е жалко, тъй като основната причина за нощните посещения е да се осигури сигурност и добра нощна почивка за клиента. Инсталирането на камери в домовете намалява необходимостта от пътуване и ненужното обезпокояване на клиента. Освен това по-малкото време зад волана е полезно за околната среда и означава повече време за грижа за пациента. Например, инсталирането на 34 камери е довело до 551 км по-малко общ пробег от предоставящите грижи (еквивалентно на 9 ч. и 12 мин. спестено работно време) на нощ.

„Потребителите, които са изпробвали тази [камера], не се чувстват като под наблюдение. Камерата се активира само през нощта и то по време, определено заедно от потребителя и персонала.“

Линеа Хамрин

Ръководител на домашните грижи в Йорншолдсвик

© IMPROVE

По проекта са инсталирани безключови системи за заключване, които позволяват на предоставящите грижи да отключват вратите на клиентите чрез защитено приложение.

Високи технологии за висококачествени грижи

Проектът IMPROVE разглежда и проблема с инконтиненцията, който не е необичаен сред възрастните хора. Проектът се фокусира върху използването на сензорно устройство, което открива модели на уриниране и позволява да се изготвят индивидуални планове. Системата на проекта проследява моделите през 72-часов период на оценка и нейните точни данни, превъзхождащи ръчните записи, позволяват на болногледачите да вземат по-информирани решения за отделните си пациенти.

Грижите за пациентите са допълнително подобрени чрез използването на технологии, които позволяват на болногледачите да взаимодействат със своите клиенти дистанционно. Такива грижи водят до спестяване на време и пътуване – в полза както на пациента, така и на доставчика на грижи, и това е възприето от всички седем общини, участващи в проекта. Изготвят се планове и за разгръщане на дистанционни грижи в по-голям мащаб, включително в местната болница.

„Благодарение на сътрудничеството, отпада необходимостта от „преоткриване на колелото“ – не е нужно всяка община да прави всичко отначало. Човек може да стартира и да стане експерт, и после да сподели знанията си с останалите.“

Мадлен Блузи
Координатор на проекта

Дългосрочни въздействия

Проектът е част от по-широка инициатива за повишаване на ноу-хау и капацитета за иновации в пет региона освен Вестернорланд. Успехът му в разработването на технологични обществени услуги представлява ценен принос към тази инициатива. Тези нови услуги имат видими предимства за доставчика и за получателя на грижи.

Други региони също биха могли да усетят тези предимства чрез възпроизвеждане на новата методология на IMPROVE. Екипът на проекта потвърждава ползата от ангажирането на дейци и от отделянето на време за намиране на точния човек, дори ако процесът се окаже дълъг.

Проектът също така показва ползата от сътрудничеството между общините с цел избягване на дублиране на усилията им. Особено важен е изводът, че не е необходимо всяка община да преминава през всички стъпки.

Изпълнението на проекта продължава и създадената мрежа от дейци ще продължи да действа и след края му. Координаторът на проекта подчертава, че чрез тази мрежа ще продължат да се въвеждат по-нататъшни технологични разработки, за да се подобри още повече обслужването на пациентите.

Име на проекта	IMPROVE (Involving the coMmunity to co-PRoduce public serVicEs)
Тип бенефициент	Сдружение на местни органи
Период	2015-2018
Финансиране	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: € 179 971 • Програма Северна периферия и Арктика (NPA) - подкрепена от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) : € 116 981 • Сдружение на местни органи във Вестернорланд: € 62 990
Още информация	<ul style="list-style-type: none"> • http://improve.interreg-nga.eu • • www.kfvn.se
Контакт	Madeleine.blusi@kfvn.se

Осигуряване безопасността на възрастните хора по домовете им във Финландия

Повечето злополуки, които сполетяват възрастни хора, се случват у дома. Проектът „Безопасност у дома“ (KAT 2) се справя с това предизвикателство чрез разработване на система за информация за риска, целяща повишаване на безопасността у дома.

Проектът KAT 2 изгражда мрежа от участници за създаване на информационна система за управление на домашните рискове в селските райони. Той обединява социални и здравни специалисти в региона на Южна Карелия във Финландия.

Проектът стимулира социалните и здравните специалисти и екипите за спешна помощ да разработят по-добро сътрудничество и мрежови модели за управление на техните дейности. Координираните действия за справяне с домашните

опасности са жизненоважни за намаляване на натиска върху службите за спешна помощ.

„След 2020 г. всеки трети човек в Южна Карелия ще бъде на възраст над 65 години.“

План за благосъстояние на Южна Карелия, 2017-2021

Инициативите за подобряване на здравните услуги обикновено се считат за запазена територия на Министерството на здравеопазването. Финландската програма за развитие на селските райони (ПРСР) подкрепи проекта в контекста на по-широка национална реформа на социалните и здравните услуги, която

© KAT (Kotona Asumisen Turvallisuuksia)

Интелигентната комбинация от социални контакти и цифрови технологии помага координирането на различните доставчици на грижи, което дава възможност на възрастните хора да живеят по-дълго в собствените си домове.

предлага нови възможности и предизвикателства пред предоставянето на услуги в селските райони. KAT 2 демонстрира, че интелигентните услуги могат да играят важна роля в трансформирането на слабо населените селски райони.

Комбинацията от социални и цифрови компоненти направи проекта успешен. Новият модел на работа в мрежа е разработен в консултация със заинтересовани страни от широк кръг сектори, както частни, така и публични, които взеха участие в срещи и семинари. Мрежата ще продължи да функционира и след края на текущия проект, поддържайки ключови резултати като онлайн цифрова платформа, споделяща информация за рисковете у дома.

Ангажирането на възрастните хора от самото начало на проекта гарантира необходимата цифрова грамотност, за да могат да предоставят обратна връзка. Преминването на административните граници е един особено иновативен аспект на проекта.

„Новите инструменти за безопасност у дома ще намалят наполовина притесненията ви, като ви позволят да живеете в дома си възможно най-дълго.“

Кристийна Капулайнен
Ръководител на проекта

Основният резултат е разработването на нов модел за планиране – такъв, който включва прякото участие на възрастни хора, и който им позволява да живеят по-дълго в собствените им домове. KAT 2 не само намалява финансовите разходи за предоставяне на грижи, но и подобрява социалното благосъстояние.

Име на проекта	Безопасност у дома (KAT 2)
	Публичен орган – Социална и здравна служба на Южна Карелия
	2017-2018
	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: € 290 648 • Финансиране от ЕЗФРСП: € 122 072 • Финансиране от централни органи: € 127 885 • Финансиране от местни органи: € 40 691
Марка по ПРСР	Марка 7.1: Планове и проучвания за осъществимост за развитие на селото и основни услуги
Още информация	www.kotonaasumisenturvallisuus.fi
Контакт	kristiina.kapulainen@eksote.fi

3. Образование и обучение

Умното мислене означава мислене отвъд самото село. Това е особено вярно, когато става въпрос за образование и обучение. Технологиите осигуряват на селските общности достъп до приложни научни открития както никога досега. Цифровата икономика също поставя предизвикателства, които не могат да бъдат пренебрегнати.

Една от дългогодишните причини, поради които младите хора напускат селските райони, е търсенето на по-добро образование и обучение. Ако впоследствие си намерят работа, те може никога да не се върнат да живеят в селата си.

Макар и умните села да не могат да се конкурират със Сорбоната или университетите в Оксфорд и Болоня, те все пак са будни и са готови да се възползват от новите възможности, предоставени от технологиите. Учителите вече са по-способни да организират и подобряват образованието и обучението, което искат да предоставят. Подходът с отворено съзнание означава, че селските райони могат да имат достъп до центрове за академични постижения от разстояние.

От видео при поискване до уеб излъчване и достъп до най-новите учебни материали – възможностите за дистанционно обучение продължават да растат и да стават все по-впечатляващи. Практикуващите в областта на развитието на селските райони се възползват от тези възможности, за да осигурят достъп до висококачествена информация, която преди това може да е била достъпна само в градовете.

За заети хора, които се стремят да развият своите познания за околната среда или маркетингови умения, например фермерите, образованието базирано на технологиите позволява достъп до точната информация в точното време. С други думи – във време, което се вписва в работния им ден. Допълнителен бонус е, че обучаващият се избягва да пътува до образователния център.

На страница 12 ще видите как 10 000 австрийски фермери се възползват от цифрови курсове за обучение.

Въпреки че технологиите могат да са двигател на новите канали за предоставяне на образование и обучение, те са обект на интерес и сами по себе си. Европа напредва със своята стратегия за цифров единен пазар. Целта е да се създаде цифрова икономика, при която е гарантирано свободното движение на стоки, хора, услуги, капитали и данни и където гражданите и предприятията имат достъп до онлайн стоки и услуги безпроблемно и при равни условия, независимо от тяхната националност и местоположение. Стратегията може да донесе 415 млрд. Евро за европейската икономика, като стимулира откриването на работни места, растежа, конкуренцията, инвестициите и иновациите.

Готова ли е селската икономика за цифровия единен пазар? Политиката за развитие на селските райони вече подкрепя усилията за подобряване на цифровите умения. Образованието и обучението ще продължат да бъдат жизненоважен компонент на дигиталната трансформация на селските райони. Всички сектори на икономиката трябва да се включат в тези усилия. Ползата е за селски предприятия от всякакъв вид, от земеделие и производство до туризъм, но те се нуждаят от умения, за да могат да процъфтяват в условията на цифрова икономика.

Френски проект по LEADER придружава местните бизнеси през процеса на цифров преход, за да им помогне да идентифицират нови възможности и пазари, вижте страница 14.

(1) https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market_en

Онлайн обучение за притиснати от времето земеделски производители в Австрия

Цифровите курсове за обучение от Ländliches Fortbildungsinstitut (LFI), част от Австрийската земеделска камара, са използвани от 10 000 фермери. Чрез този мащабен обхват се избягват безброй часове пътуване до образователен център и свързаните с това вреди за околната среда.

С разширяването на широколентовия достъп до интернет в селските райони се открива възможност за предлагане на онлайн обучение. В рамките на проекта „Уеб-базирано обучение за фермери“ LFI разработи кратки онлайн курсове по теми като попълване на онлайн формуляри за кандидатстване, подновяване на сертификати за растителна защита и прилагане на агроекологични мерки. Други области включват хигиена и алергии, алпийски райони, директен маркетинг, ъпгрейд на компютърни системи, пряко предаване онлайн и социални медии.

Забележителна характеристика на курсовете, особено високо оценена от участниците, е достъпността им онлайн. Това означава, че курсовете могат да се карат навсякъде и по всяко време, без нужда от шофиране с часове. Този подход се оказва много популярен. Всеки пети от петдесетте хиляди земеделски производители, участващи в австрийските агроекологични програми, е взел участие.

„Курсовете бяха много практично решение за предлагане на добро образование в селските райони!“

Джералд Пфабиган, Ръководител на проекта, Земеделска камара

Проектът изчислява, че предоставянето на курса по електронен път на 10 000 потребители е спестило 1,5 милиона километра пробег с автомобил. Фермерите обикновено работят много часове на ден и живеят в отдалечени райони, и като цяло нямат време да пътуват на големи разстояния. Онлайн курсовете отнемат само няколко часа и могат да бъдат посещавани (и паузирани) по всяко време.

„Наистина е страхотно, че курсовете са интерактивни и лесно разбираеми.“

Ева Хауеншилд
Млекопроизводител

Дългосрочното наследство е платформа за електронно обучение, която все още се използва от фермерите. Младите фермери са особено ентузиазирани да използват съвременни технологии, за да станат по-ефективни и ефикасни. Но електронното обучение трябва да бъде за всеки и затова проектът подчертава важноста на ясното определяне на целевата група и съответно адаптиране на обучението. Организаторите на проекта подчертават, че техните курсове са успели да достигнат до широка аудитория, като са разработили предложения за обучение, които са полезни за фермерите в цяла Австрия и не са ограничени до конкретни региони.

Мрежовите курсове по заявка на фермери успяха да достигнат до широка аудитория.

Бенефициентът на проекта продължава да добавя нови курсове дори след приключване на финансирането. Сега например предлага на био-производителите курс за набавяне на семена, торове, органични продукти за растителна защита и фуражи.

Може дори да се каже, че проектът е дал тласък на въвеждането на широколентов интернет в селските райони. Когато фермерите са усетили предимствата на електронното обучение, те са започнали да настояват за по-добър достъп до интернет.

Име на проекта	Уеб-базирано обучение на фермери
Тип бенефициент	Австрийска земеделска камара, Отдел по продължаващо селскостопанско образование (Ländliches Fortbildungsinstitut, LFI)
Период	2015-2017
Финансиране	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: € 245 313 • Финансиране от ЕЗФРСР: € 196 250 • Финансиране от централни/местни органи: € 49 063
Мярка по ПРСР	Мярка 1: Трансфер на знания и действия за осведомяване
Още информация	http://elearning.lfi.at
Контакт	g.pfabigan@lk-oe.at

Училище за цифровизация в Дордон, Франция

Проект по LEADER придружава местния бизнес през процеса на цифровизация. Обучението помага на предприемачите да възприемат последователни цифрови стратегии и да идентифицират нови възможности и пазари.

Създаването на работни места и икономическото развитие винаги са били в основата на стратегията на LEADER за Дордон във Франция. Подкрепата от LEADER помогна за създаването на персонализиран от 1 до 10 дневен уеб курс за местните бизнеси и им предостави инструменти, за да се възползват от цифровата икономика.

Уеб асоциация Бержерак (WAB) е „уеб училище“, което учи местния бизнес да разработва ефективни стратегии, които включват цифрови елементи в техните оперативни дейности, комуникации и маркетинг.

Организаторът на проекта за местната инициативна група (МИГ) „Pays de Bergerac“ е лицето, което е опитало да отговори на търсенето на цифрово обучение от малки предприятия, разположени в и около град Бержерак.

Оценка на състоянието

За да се повиши осведомеността за инициативата, около 2 000 компании в района на Дордон, включително 1 200, разположени в района на МИГ, са поканени да участват в онлайн въпросник. Проучването е проведено в партньорство с отдела по заетостта в общинския съвет. Зададени са били четири основни категории въпроси относно: (а) възприемането на цифровите инструменти; б) оборудване и бюджет, предназначени за цифрови инструменти; в) цифрови нужди; и г) предизвикателства.

Резултатите показват, че малко над половината от предприятията разглеждат цифровите инструменти като възможност за растеж на бизнеса и използват социалните медии за популяризиране и предлагане на пазара на продуктите си. Повече от 80% имат присъствие в мрежата, но само 42% имат официална дигитална стратегия и само 28% имат специфичен бюджет за дигитално развитие.

В онлайн проучването се оценява и готовността на дребния селски бизнес да се включи в инициативата. Повече от половината са заявили, че биха искали да подобрят съществуващите си инструменти, но близо три четвърти – че им липсва време за цифровизация.

След това WAB предлага безплатни одити на цифровизацията. Те се състоят от двучасово интервю с управителя на предприятието, което води до персонализиран доклад за дигиталната готовност на предприятието, както по отношение на качеството на неговото оборудване, така и по отношение на уменията. Одитът също така оценява ползите и разходите от цифровизацията за отделното предприятие. Около 120 фирми в района на МИГ са участвали и сега действат в съответствие с получените ключови препоръки.

„От нашите одити на предимно малки селски предприятия разбрахме, че Дордон е малко назад с цифровизацията, въпреки че нивото на оборудване е доста добро.“

Албан Бретес
WAB мениджър

© La WAB

„Дигиталната пътна карта“ на WAB за местния бизнес се състои от индивидуално пригодени курсове за дигитални умения.

Дигитална пътна карта

След одита всеки интервюиран бизнес мениджър може да се запише на индивидуален курс на обучение, координиран от WAB. „Дигиталната пътна карта“ се състои от индивидуално пригоден курс, избран от селекция от 30 професионални курса по дигитални умения. Общо 48 мениджъри са се възползвали от тази възможност в рамките на проекта.

WAB предлага и информация за наличните схеми за публично финансиране за дигитални инвестиции. Освен това проектът е довел до създаването на работодателски съюз в споделено работно пространство, подкрепено от LEADER.

За тези, които искат да стигнат по-далеч, WAB стартира през март 2017 г. нов модул за обучение, който се състои от 700 часа в класната стая и 168 часа обучение на място, насочено към всеки на възраст над 16 години, който желае да развие своите ИТ умения. Това сертифицирано обучение е изключително практично, което позволява на бизнеса лесно да прилага преподаваните цифрови решения. Макар да не е част от LEADER, обучението в WAB - регистриран център за обучение и стажове, се субсидира по държавни схеми за стажове и професионално обучение.

Цифровизацията има потенциала да съживи района на Бержерак. Проектът дава тласък на

дигиталните умения сред дребния селски бизнес и има по-широката амбиция да превърне Бержерак в „дигитален град“.

„В такъв бързоразвиващ се сектор педагогическите умения трябва да бъдат на ниво. Тъй като Бержерак е само на час и половина с влак от Бордо, той може да привлече квалифицирани обучители, които да вземат участие в инициативата.“

Каталин Колоси

Специалист по развитие на селските райони

Име на проекта	Уеб асоциация Бержерак, WAB (селско училище за цифровизация)
Тип бенефициент	МИГ 'Pays de Bergerac'
Период	2015-2016
Финансиране	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: € 61 864 • Финансиране от ЕЗФРСР: € 30 932 • Финансиране от централни/местни органи: € 30 932
Мярка по ПРСР	M19: LEADER
Още информация	<ul style="list-style-type: none"> • www.la-wab.fr • www.pays-de-bergerac.com/le-pays-programme-leader/groupe-action-locale/index.asp
Контакт	contact@la-wab.fr

4. Мобилност и логистика

Ниската гъстота на населението и изминаването на големи разстояния са неразделна част от живота на село. Движението на хора и стоки е постоянно предизвикателство. Трудностите стават още по-големи в контекста на съкращенията в системите за обществен транспорт след финансовата криза. Освен това проблемите, свързани с мобилността, обикновено обхващат и други аспекти и намаляват качеството на селския живот.

Напредъкът в технологиите вече позволява много логистични функции да се изпълняват дистанционно. Този факт може да бъде нещо като нож с две остриета за селските райони. От една страна, хората могат да получат по-голям достъп до стоки и услуги, които обикновено не са им били на разположение, но от друга страна, това може да означава края на местните магазини, неспособни да се конкурират с по-големите доставчици от по-далеч, които предлагат по-широк избор и чиято клиентска база се е разраснала.

За по-изолираните общности предизвикателството пред мобилността може да бъде дори по-голямо. Общественият транспорт може да е ограничен или да не съществува. Или доставчиците на услуги могат просто да се изтеглят и да отказват да снабдяват райони с намаляващо население. Една от възможните стратегии е проблемът да се адресира чрез използване на цифрови технологии, когато те са подходящи, т.е. когато те добавят стойност.

Френският проект на страница 17 работи за увеличаване на транспортните съоръжения и солидарността на общността благодарение на специално създаденото приложение за смартфони.

Подходът на умното село е да се обедини общността, да се определят общи цели и след това да се използва наличната технология, за да се координират по-добре търсенето и предлагането. Резултатът е по-ефективно използване на ресурси, било то за споделяне на автомобили или за логистика, при което критичната маса се постига чрез обединяване на търсенето и оттук осигуряване на доставки на стоки до отдалечени райони и уязвими групи от населението.

Изграждането на нови форми на сътрудничество и съюзи е в основата на концепцията за умното село. Самите участници – било то земеделски производители, общини, частен сектор или участници в гражданското общество, следва да идентифицират възможностите и да инициират промяна.

Инициативата La Exclusiva в Испания носи много социално-икономически ползи, заедно със седмичните доставки, поръчани от нейните клиенти, вижте страница 18.

Организирано пътуване на автостоп за подобряване на мобилността в селските райони на Франция

‘Rezo Pouce’ е проект, подпомаган по LEADER, който се занимава с проблемите на мобилността в селските райони, като осигурява безопасен и безплатен начин за споделяне на автомобилен превоз на кратки разстояния между ключови места.

В множество отдалечени селски райони общественият транспорт е рядък или не съществува и автомобилът може да е единствената възможност за придвижване. Проектът Rezo Pouce даде ново предназначение на една стара традиция с цел повишаване на местната мобилност и засилване на социалното сближаване. Той позволява споделено пътуване от определени места за автостоп. Регистрираните потребители могат да се возят до и от избраните дестинации. Проектът предоставя прагматично решение за често проблематичния първи или последен етап от пътуването, например отиване до или връщане от гарата.

За да се регистрират за тази безплатна услуга, потребителите, които трябва да са на възраст над 16 години, просто предоставят на общината копие от личната си карта и подписват споразумението Rezo Pouce. След това водачите, които също трябва да се регистрират, получават стикери за предното стъкло, за да се вижда, че са част от схемата, а на пътниците се дава специална значка.

Административните разходи се поемат от участващите градове и не се прехвърлят на потребителите. Схемата за мобилност се финансира по целите за енергоспестяване и мека мобилност. Абонаментната такса, дължима от общината се базира на броя на регистрираните потребители на схемата. За общини с население от 10 000 до 25 000 хил. души таксата възлиза на 7 500 евро и 3 000 евро за две години. В замяна на това социалното предприятие зад Rezo Pouce подкрепя внедряването и предоставя техническа и координационна помощ, заедно с обучението на лицето в общината, натоварено с надзора на схемата.

Продължаващо разширяване

В селските и полуселските райони на Франция, като тези в регионите Ил дьо Франс, Бретан и Аквитания, където схемата действа, участието е значително. Броят на споделените пътувания се увеличава трикратно всяка година и вече участват повече от 1 500 общини. МИГ „Grand Pic Saint-Loup“ в Окситания, Южна Франция, е сред първите, внедрили Rezo Pouce. Схемата е приложена от МИГ през 2015 г. като част от местния ѝ план за мобилност. Обхваща 36 селски общини с над 125 Rezo Pouce спирки.

Социалното предприятие зад Rezo Pouce организира обучения, на които събира представители на местните власти, за да ги информира за всички аспекти на схемата.

© Rezo Pouce

Проектът за споделено пътуване Rezo Pouce се разраства из цяла Франция като интелигентен начин за стимулиране на местната мобилност.

Целта е да ѝ се даде още по-голям обхват. За тази цел проектът се обедини с Transdev Group, основен играч в глобалната транспортна индустрия, и фондация Macif – организация, подпомагаща социалните иновации, за разработване на приложение, което улеснява регистрацията на нови потребители на услугата и свързва търсещите и предлагащите превоз.

Приложението записва моделите на използване и по този начин местата за качване могат да бъдат определени според търсенето. Доказано е, че около три четвърти от пътуванията с Rezo Pouce са с дължина под 10 км, което подчертава местния характер на проекта. Младите хора без шофьорска книжка са основната група потребители.

Име на проекта	Rezo Pouce
	Местна инициативна група
	2010 - продължава
Финансиране	Дейността на МИГ ‘Grand Pic Saint-Loup’ Rezo Pouce са съфинансирани по LEADER: €15214 от общо €23771
Мярка по ПРСР	M19: LEADER
Още информация	www.rezopouce.fr
Контакт	<ul style="list-style-type: none"> • b.rozes@rezopouce.fr • a.jean@rezopouce.fr

(1) www.cc-grandpicsaintloup.fr/RezoPouce.html

Предоставяне на услуги в слабо населени райони в Испания

През последния век испанската провинция Сория е претърпяла сериозно обезлюдяване. Инициативата „La Exclusiva“ се стреми да спре тази дългосрочна тенденция, като подобри качеството на живот на останалите в района, особено на възрастните хора, които съставляват голям процент от жителите.

Икономическият спад в Испания постави под напрежение предоставянето на услуги в селските райони. Ефектите се усещат особено от възрастните хора, които съставляват значителна част от населението в селските райони и които като цяло са по-малко мобилни. В Сория проблемът е особено изострен: има повече хора на възраст между 80 и 90 години, отколкото деца под 10 години.

Две от три села в провинцията имат по-малко от 100 жители и броят им продължава да намалява. За търговците на дребно това е изключително предизвикателна среда. La Exclusiva обаче е частна компания с мисия. Тя се фокусира върху „социалната логистика“ като начин да помогне на жителите да останат в слабо населените райони и създаване на нови възможности за заетост.

Социална логистика

Предприемачите, които стоят зад La Exclusiva, управляват индивидуално пет магазина, предлагащи асортимент от продукти в няколко села в провинцията. Ежегодното обезлюдяване се отразява неблагоприятно на приходите.

Вместо да се примирят с това, което е изглеждало като неизбежен упадък на техния бизнес, те обединяват усилията си, за да създадат социално предприятие. Целта на новата инициатива е да позволи непрекъснатото предоставяне на услуги на дребно в отдалечените селски райони. Новосъздаденото предприятие използва местното споделено пространство „El Hueso“, за да намали разходите.

Първоначално амбицията е да се осигури достъп на хората в отдалечените райони до основни продукти, като храна и лекарства. Чрез обединяване на ресурси, частно финансираната инициатива гарантира, че клиентите не трябва да плащат допълнително за доставка до дома. Предоставяната услуга спестява време и дава удобство благодарение на модела си за доставка до дома. Седмичният личен контакт е и важна възможност за социализация, особено за някои възрастни клиенти.

Преди старта La Exclusiva извършва проучване, за да определи дали ще има достатъчно клиенти, които да направят бизнеса жизнеспособен. Стигайки до извода, че има достатъчно съвкупно търсене, проектът открива четири нови маршрута за доставка в провинция Сория, които осигуряват

© La Exclusiva

Социалното предприемаческо начинание поддържа услугите на дребно в слабо населените райони и създава нови възможности за заетост.

La Exclusiva разшири гамата от услуги, които предлага, като включи електроника, градинарство, пране и химическо чистене.

на общо 518 села и около 10 000 семейства достъп до седмичните доставки.

Социалното предприемаческо начинание постига истински успех. То е успяло да разшири значително обхвата на услугите, които предлага. Например, вече предлага електронни и медийни услуги, дрогерия, библиотека, пране и химическо чистене, водопроводни услуги, градинарство, проверка на сметките за електричество, кетъринг, продажба на органични продукти и мебели.

La Exclusiva създаде две нови работни места на пълен работен ден и три на непълно работно време. На третата си годишнина La Exclusiva откри втори офис, за да започне да предоставя продукти и услуги в съседната провинция Бургос – там трите ѝ маршрута за доставка обслужват още 78 села и 1 000 семейства. Клиентите могат да правят поръчки чрез изпращане на съобщение по имейл или WhatsApp, както и по телефона или в точката на доставка.

„Вярвам, че ще има живот в селата, ще има хора, ще има популярни ястия и ще има общност.“

Виктория Тортоза Висенте
Управител на La Exclusiva

Инициатива, която се отплаща

Ползите от проекта се забелязват не само от жителите на Сория. La Exclusiva е получила четири награди за усилията си за стимулиране на селската икономика и борбата с обезлюдяването и е избрана сред 10-те най-добри младежки социални предприятия от Европейския университет в Мадрид. Освен това, La Exclusiva е призната за иновациите си в полза на селските жени от испанското министерство на земеделието, храните, риболова и околната среда.

Ключов фактор за успеха на инициативата е подкрепата, която тя получава от трима инвестиционни партньори. Те даряват малка сума пари и помагат при разработването на плана за растеж, като редовно следят напредъка и правят нови инвестиции паралелно на разрастването на компанията. Социалният ефект на La Exclusiva се оценява на всеки шест месеца.

Следващата стъпка е да се продължи разрастването на клиентската база на предприятието с насочване към ресторанти и домове за грижи.

Междувременно продължават усилията за заселване на селските райони: организаторите са част от проект по Interreg в този район с партньори във финландска Лапландия, Бранденбург, Германия и Кастилия и Леон, Испания.

„La Exclusiva е много повече от социално предприятие – то носи надежда на възрастните хора, като им позволява да живеят в селата, където са израснали и където са всичките им спомени.“

Фредерик Гуалар

Стажант в споделеното работно пространство El Hueso

И накрая, проектът дава добра демонстрация на ползите, които могат да бъдат постигнати чрез разширяване на логистиката в селските райони. Такъв подход би могъл лесно да се възпроизведе в други области, засегнати от обезлюдяване. Комбинацията от социални цели, предприемачество и най-нови технологии на La Exclusiva е добър пример за етоса на умното село.

Име на проекта	La Exclusiva
Тип бенефициент	Частно предприятие
Период	2013 - продължаващ
Финансиране	Частни средства: €3000
Още информация	www.laexclusiva.org
Контакт	info@laexclusiva.org

5. Енергия

Преминаването към нисковъглеродна икономика се признава за ключово за бъдещия просперитет на Европейския съюз в контекста на глобалното изменение на климата и ограничените природни ресурси. Селските райони съдържат по-голямата част от тези ресурси и вече показват, че са готови да допринесат за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Един от десетте политически приоритета на Европейската комисия е да се направи енергията по-сигурна, достъпна и устойчива. В цяла Европа се изпълняват проекти за енергоспестяване, производство на възобновяема енергия и устойчив транспорт. Умните села не само се стремят да ограничат ефектите от изменението на климата и деградацията на околната среда – те освен това искат да развият пълния потенциал на селските райони при прехода към нисковъглеродна кръгова икономика. В селските райони със силен социален капитал има данни за преки инвестиции на общността в стратегически местни активи като енергетика, ширококолов транспорт и транспорт. Такива инвестиции се основават на източници на финанси и работна ръка в общността, като излишъка, генерирани от тези активи, се реинвестира в други икономически и социални дейности.

Когато националните енергийни рамки поддържат децентрализирано производство на енергия с местна собственост, съществува значителен потенциал за производство на енергия, насочена към общността. В Европа вече има няколко хиляди кооперации за възобновяема енергия, които се занимават с производство на енергия, мрежови операции, мониторинг и спестяване на енергия, и споделяне на електрически автомобили.

В такива случаи заинтересованите общности трябва да анализират техническите алтернативи и да изградят жизнеспособен бизнес план. В повечето случаи ще е необходима външна експертиза. Когато се планира правилно, един успешен енергиен проект може да донесе печалба на местната общност.

Вижте пример от Шотландия, Обединеното кралство, на страница 21, който показва как финансиран от общността проект генерира възобновяема енергия с печалби за местната общност.

Мащабът на проектите варира в зависимост от конкретните местни условия. В сектора на местната енергетика мащабът може да варира от дребни квартални инициативи, като проекта „Energy Lucioles“ в Бретан, Франция, за инсталиране на 150 м² слънчеви панели върху обществена сграда, до много по-големи проекти, като превръщането на датския остров Самсъ (население 4 000) във въглеродонейтрален нетен износител на възобновяема енергия.

Програмите за развитие на селските райони (ПРСР) подкрепят преминаването към нисковъглеродна икономика. Мерките за подкрепа по ПРСР включват съвети и обучение (M1 и M2), развитие на бизнеса (M6), залесяване и управление на горите (M8 и M15), инвестиционна подкрепа (M4) и основни услуги и обновяване на селата (M7). Мярката за внедряване и сътрудничество по LEADER (M19) също може да се използва като катализатор в подкрепа на инициативи за умно село в цял регион.

Испанският проект за сътрудничество по LEADER „ENFOCC“ на страница 21 успешно променя сърцата и умовете, за да увеличи енергийната ефективност и използването на биомаса.

Поне толкова значителни, колкото преките икономии на въглерод, които много от тези инициативи постигат, са по-широките ефекти от проектите: повишаване на осведомеността; социално обличаване; създаване на местен поминък и запазване на богатството в местните икономики, както и чувството за овластяване, което може да дойде чрез съвместна работа за постигане на промяна.

© Onlyyouuj, Freepik

Възстановяване на водноелектрическа централа за генериране на средства за общността в Шотландия, Великобритания

Проект на общността, финансиран най-вече чрез краудфандинг, обнови ВЕЦ в национален парк. Сега централата генерира енергия от възобновяеми източници, която се продава на електроразпределителни дружества, а печалбите се насочват към устойчивото развитие на общността.

Идеята за възстановяване на неработеща водноелектрическа централа е идея на член на Braemar Community Development Trust, който представлява 450-членната общност в Абърдийншър, Великобритания. След неуспешен опит да осигури банков заем за финансиране на начинанието, тръстът опита различен подход. Успешно се насочи към краудсорсинг за финансиране на проекта. Създадена е компания в полза на общността, Braemar Community Hydro Ltd., която да управлява проекта. Освен това компанията управлява фонд за обществена полза. Очаква се водноелектрическата централа да генерира повече от половин милион евро за фонда през целия си живот, като първите средства се очаква да бъдат налични през 2017 г. Приходите от проекта идват от тарифите за предоставяне на електроенергия. Тарифите позволяват производство на електроенергия от различни възобновяеми източници като вятър, слънчева енергия или биогаз, като предоставят за доставеното в мрежата електричество цена, базирана на разходите.

Направилите вноски чрез инициативата за краудфандинг получават възвръщаемост на инвестициите си. В допълнение към лихвените плащания заемите от кредиторите ще бъдат изцяло изплатени след 20 години. Също така има планове за евентуално удължаване на живота на проекта с още 20 години, като се знае, че доходът ще бъде намален, тъй като до този момент тарифите за подаване ще бъдат прекратени. Размерът на този вид тарифи обикновено намалява с течение на времето с цел проследяване и насърчаване на технологичните промени.

„Общностната собственост върху земята предлага очевидно предимство пред продължителните и предизвикателни преговори за наем със собственици на земя за схеми като тази.“

Ник Мардал

Разработчик на непълно работно време,
Braemar Community Hydro Ltd

Ръководителите на проекта казват, че успехът му се основава на търсенето на професионална помощ, когато е необходимо. Инициативата печели и от оползотворяване на уменията на хората от общността. За хората в Бремар проектът е изисквал сериозно обучение, но чрез достъп до подходящия опит, старият ВЕЦ отново генерира възобновяема енергия в полза на околната среда и общността, това е нещо, което прави общността горда.

Благодарение на краудфандинга една стара водноелектрическа централа отново генерира възобновяема енергия, като този печалбите остават за местната общност .

© Braemar Community Hydro Ltd.

„Не приемайте не за отговор и използвайте всички умения на общността.“

Аластър Хъбард

Председател, Braemar Community Hydro Ltd

Име на проекта	Braemar Community Hydro Ltd
Тип бенефициент	Търговско предприятие
Период	2011 до 2036 г.
Финансиране	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: €946 000 • Краудсорсинг: €795 000 • Заем: €117 000 • Безвъзмездна помощ за осъществимост от Braemar Community Hydro Ltd: €11 333 • Национален парк Cairngorms: €11 333 • Проект за развитие на Deeside Donside: €11 333
Още информация	http://braemarhydro.org.uk
Контакт	Alastair.hubbard@gmail.com

Реализиране на практики за устойчива енергия и горско стопанство в Испания

Проектът „ENFOCC“ показва как възприемането на прогресивно отношение към потреблението на енергия и устойчивото горско стопанство може да има благоприятно въздействие върху енергийната сигурност на селските райони.

През програмния период 2007-2013 г. няколко местни инициативни групи (МИГ) координираха проект за стратегически елементи на управление на енергията и горите в селата на Каталуня, Испания. С оглед на това, че ключова цел на политиката на ЕС за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. е смекчаване и адаптиране към изменението на климата, е предложена идея за последващ проект. Реализираният проект ENFOCC обхваща три оси: управление на енергията, управление на горите и биомаса и изменение на климата.

Ръководен от испанската МИГ „Ripolles Ges Bisaura“, проектът по LEADER демонстрира мерките, които лесно могат да бъдат предприети за намаляване на въздействието върху околната среда и стимулиране на местната икономика. Общо 11 МИГ в Каталуня са включени в проекта. Още четири МИГ от други региони в Испания и една френска МИГ също са проявили интерес към проекта и са предложили на своите управляващи органи да работят с подобна методология.

Областите на действие на проекта ENFOCC - енергиен преход, управление на горите и биомаса, и действия, свързани с изменението на климата, обхващат теми като спестяване на енергия и използване на възобновяеми източници, устойчиво горско стопанство и смекчаване и адаптиране към изменението на климата.

Целта е да се покаже на местните власти и участниците в частния сектор как да реализират икономии на енергия, как да създават и прилагат планове за смекчаване на изменението на климата, как да споделят добри практики за възобновяема енергия, базирани на ендогенни източници, и как да насърчават устойчивото управление на горите.

Интелигентен мониторинг

Като част от целта му да повиши осведомеността относно потреблението на енергия, проектът разработи „EneGest“ – компютърна програма, която позволява на малките предприятия и публичните органи да наблюдават потреблението си. Програмата беше споделена със 100

МСП, 47 кметства и 10 училища, и бяха дадени съвети за управление на енергията. Тогава включените градове успяха да изготвят планове за управление, които вече доведоха до икономии на разходи за енергия от 250 000 Евро. Освен това една частна компания отчете намаляване на годишните си разходи за енергия с 8 000 EUR.

Използвайки инструмента EneGest, проектът също така изчислява въглеродния отпечатък на осем селскостопански хранителни продукта - от млечни продукти до екстра върджин зехтин, в сътрудническите си райони. Тези производители успяха да анализират жизнения цикъл на производствените си процеси и предприеха стъпки за намаляване на техния отпечатък и след това да споделят своя опит на конференции и срещи.

Биомаса и устойчиво управление

По второто направление на проекта, ENFOCC проведе три курса за инсталиране на котли на биомаса. Курсовете обхващаха области като устойчиво снабдяване и сертифициране, т.е. етикет ELFOCAT за дървесина от устойчив източник. След това бяха проверени емисиите от 13 котли в подготовка за последваща инициатива за смекчаване на изменението на климата в Каталуния.

През следващите четири години в региона ще бъдат инсталирани още котли на биомаса чрез друг проект - „ВМСАТ“. Проектът организира и посещение на индустриалния парк Берга с цел по-задълбочено разбиране на биоенергията. Чрез тези действия бяха изготвени две технически насоки за използването на биомаса.

Освен това, за по-нататъшна подкрепа на практиката за устойчиво горско стопанство бяха проведени три пилотни инициативи за оценка на възможността за паша в залесени райони като мярка за управление. Бяха проведени и технически сесии за насърчаване на положително отношение към устойчивото управление на добитъка и възстановяване на пасищата.

Други забележителни постижения включват проучване на енергийните решения в малки градове и села в селските райони и разработване на методология за изчисляване на въглеродния отпечатък чрез събития, организирани от МИГ .

„Много предприятия спестиха много пари, като преминаха обучение по енергийна отговорност въпреки първоначалните им резерви.“

Едуард Паредес Виктори
Мениджър на МИГ „Ripolles Ges Bisaura“

Дългосрочно наследство

Дейностите на ENFOCC ще продължат в последващ проект за транснационално сътрудничество с френски МИГ – „Устойчива територия“. Този проект ще разгледа концепцията за „екологичен отпечатък“, разширение на въглеродния отпечатък, което включва въздействия върху водите и обществото. Специален акцент ще бъде насърчаването на преход към устойчиво използване на енергията в една от общините, обхванати от предишния проект. Реализуемостта на преминаването към електрически

Пилотни инициативи оценяват възможността за паша като практика за устойчиво горско стопанство.

© ENFOCC

автопарк на обществения е оценена по ENFOCC и е препоръчана на една община.

Макар и ENFOCC да е с продължителност две години, наследството на проекта е дългосрочно. Пълната стойност на неговото въздействие ще стане очевидна с времето. Това предизвиква мисленето на местните администратори, както и на бизнес лидерите. Следователно са необходими последващи инициативи за продължаване на процеса на промяна и за оползотворяване на импулса, генериран вече от ENFOCC и предшествания го проект. Умните села се отнасят сериозно към енергийната сигурност и устойчивост. Подходът на ENFOCC създава добри навици.

	ENFOCC (Energia Forest i Canvi Climàtic)
	МИГ
	2016-2017
Финансиране	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: € 469 181 • Финансиране от ЕЗФРСР: € 201 748 • Финансиране от централни/местни органи: € 267 433
Мярка по РПСР	M19: LEADER
Още информация	www.ripollesgesbisaura.org
Контакт	mailto:eif@ripollesgesbisaura.org

6. Цифрови екосистеми

Умните села поддържат и подобряват предлагането на различни услуги в селските райони. От бизнес центрове до здравеопазване и производство на енергия, инициативите, ръководени от общността, носят ползи за съответните села и допринасят за европейската цифрова икономика. Правилното организиране на цифровата екосистема е най-добрият гарант за дългосрочен успех.

Три са основните елементи на цифровизацията на селските райони: широколентова инфраструктура; налични цифрови услуги; и цифровата грамотност на жителите. За да бъдат селските райони успешни и да предоставят устойчиви услуги, трябва и трите елемента да са налице.

Обсъждането на политиките често се доминира от разбираемия фокус върху мрежите за достъп от следващо поколение (NGA). Докато 80% от домакинствата в ЕС имат достъп до такива бързи широколентови мрежи, тази цифра пада до едва 47% от домакинствата в селските райони.

На страница 24 вижте преобразуващия ефект от широколентовия достъп върху планинско село в Португалия, което преди това не е било свързано в мрежата

Ефектът от свръхбързата широколентова връзка върху отдалечени райони може да бъде силен, особено там, където рязко контрастира с предишното състояние. Това повишава цифровата грамотност и стимулира множество местни услуги. Свръхбързата свързаност обаче не е предпоставка за успех. Въпреки че преминаването от липса на интернет към високоскоростна свързаност е доста екстремно, повечето селски райони ще се окажат някъде посредата.

Ключово послание, излъчвано от специалистите по развитие на селските райони е, че умните села не просто чакат оптималната цифрова инфраструктура. Най-успешните проекти разработват стратегия, която обхваща цялата им цифрова екосистема, за да подкрепи устойчивата цифрова трансформация. Цифровата екосистема се отнася до участниците в общността, необходимите услуги, техническата платформа за доставка и използваната основна инфраструктура

За да се извлече максимална полза от цифровата екосистема е необходимо планиране на ранен етап. При включване на цялата общност резултатите обикновено са по-добри. Може да се приложи подходът на „живата лаборатория“, за да се използват местния опит и да се изведат практически и устойчиви иновации. „Живите лаборатории“ улесняват разработването на прототипи, иновационни семинари и съвместни решения. Освен това те осигуряват среда, в която потенциалните партньори от сектора могат бързо да проучат решенията си, като ангажират реални крайни потребители.

Германският проект „Дигитални села“ използва подход „жива лаборатория“ за разработване и предоставяне на услуги, ориентирани към потребителите, вижте страница 26.

Разглеждането на цифровата екосистема ръководи процесите на съвместно създаване, проучването, експериментиране и оценка на иновативни идеи. Поддържа идеите свързани с реалността и по този начин им дава по-голям шанс за дългосрочен успех.

Свързване на отдалечено португалско село

Португалското планинско село Сабугейро, разположено в природния парк Сера де Естрела, е претърпяло дигитална трансформация. Сега то е витрина за редица цифрови иновации, които подобряват услугите и околната среда и засилват ангажираността на общността.

Първото предизвикателство е свързването на селото - най-високо разположеното в страната. Най-близките фиброоптични кабели са на 7 км. Фондация Vodaphone, ЮЛНЦ, създадено от Vodaphone в Португалия, решава да провери възможността за цифровизация на селото. Съвместно с общината ангажират жителите, осигуряват финансиране, инсталират кабелите, включително допълнителните 5 км кабели, необходими за свързване на домове, местни магазини и други сгради в селото. Предоставени общо около 400 точки за достъп, като 9 семейства в неравностойно положение получават компютри и пакет цифрови услуги, включващ телевизия, интернет и телефонна връзка.

Въпреки че местните изразяват някои първоначални резерви, отношението бързо се променя благодарение на новото чувство за ангажираност, породено от интернет връзката. Много местни жители, особено възрастните хора, не са имали предишен опит с използването на интернет, но сега се радват на новооткритата връзка с „външния свят“.

По-бързата интернет връзка позволи и предоставяне на нови услуги като дистанционни проверки на здравословното състояние. Система за мониторинг „Intellicare“, която прави електронна проверка на кръвното налягане и нивата на кръвната захар, се използва от 39 жители в пенсионния дом на селото и от 18 домакинства. Безопасността на местните жители също е подобрена чрез инсталирането на 24 енергийно ефективни LED светлини в селото.

„Проектът засилва ползите от новите технологии за подобряване на качеството на живот на хората.“

Селия Гоншалвес

Технически координатор, Общински съвет на Сея

Енергийна ефективност

Вторият основен фокус на проекта „Умно планинско село“ е върху спестяването на енергия. Устройствата за наблюдение предоставят информация за количеството консумирана енергия в реално време. В резултат на това се подобряват навичките за потребление на енергия на 40 домакинства, както и на пенсионния дом. Освен това стартира услуга за еко-такси, състояща се от два електрически автомобила, за да намалят допълнително въглеродните емисии в района и да се осигури повишена мобилност за хора със социална уязвимост и здравни нужди.

Подобряването на цифровата инфраструктура е движещата сила зад редица нови селски услуги.

© Sabugueiro Aldeia Inteligente

Въпреки че проектът не е част от по-широка инициатива, той е вдъхновил други начинания като създаването на магазин за спестяване на енергия от Общинския съвет на Сея, насочен към жителите на цялата община. Той предоставя съвети за намаляване на сметките за електроенергия в домакинствата.

„Свързаността е катализатор за всички други измерения на успеха. Мисля, че това е абсолютно брилянтна инициатива.“

Хосе Мендес

Заместник-министър на външните работи и екологията

Име на проекта	Умно планинско село
Тип бенефициент	Местен орган
Период	2016 - продължава
Финансиране	Частни средства: € 300 000
Още информация	https://cm-seia.pt
Контакт	gai@cm-seia.pt

Реализиране на цифрова екосистема в Германия

Проектът „Дигитални села“ адаптира някои от концепциите за интелигентни градове към селските райони. Той работи на нивото на цялата цифрова екосистема, от която могат да бъдат доставени редица селски услуги. Внедряват се нови начини за доставка на местни стоки, комуникация, тестване на решения за мобилност и въвеждане на електронно управление.

Провинция Рейнланд-Пфалц в Германия има много селски райони и е дом на повече от 2000 села. Регионалното правителство се обедини с Института Фраунхофер за експериментално софтуерно инженерство (IESE), пионер и поддръжник на ориентирани към бъдещето идеи, за да проучи и разработи решения за интегриране на мобилността и логистиката с интелигентните технологии, за да се добави стойност за местните хора и бизнеса.

Дигитална сплотеност

Първоначалната фаза на проекта „Дигитални села“ беше да се изберат три демонстрационни зони. Създаден е състезателен процес с акцент върху местното предлагане на стоки и услуги и нови форми на доброволно участие. Независимо жури определи победителите.

Целта на „Дигитални села“ е да засили чувството за сплотеност в местната общност, като се даде възможност за нови форми на доброволно участие и се подобрят местните доставки на стоки и услуги.

Проектът използва подхода „жива лаборатория“. Идеите за цифрови решения са обсъдени с жителите и други заинтересовани страни от самото начало, много преди да бъдат предложени някои от последващите мобилни приложения или уебсайтове, като например онлайн пазарът, който сега предлага местни доставки, или местният новинарски портал.

Проектът също така е създал правилната цифрова платформа, от която да могат да се развиват цифрови услуги. По този начин могат да бъдат свързани много различни услуги, вариращи от мобилност и комуникации до местно предлагане на стоки и образование.

„Проектът има за цел да покаже на практика как интелигентната взаимовръзка между различни сфери може да подпомогне младите и възрастните жители в селските райони, като създаде привлекателна среда за живот в контекста на демографските промени.“

Роджър Левенц

Министър на вътрешните работи на Рейнланд-Пфалц

Създаването на цифрови екосистеми е във фокуса на изследванията върху интелигентните селски райони,

© Digitale Dörfer

Целта на „Дигитални села“ е да се засили социалното обличаване. Силният акцент върху обществените консултации доведе до приемането на разработените услуги от общността.

Новите услуги включват местен портал за новини, онлайн пазар за местни доставчици на услуги и приложение за управление на доброволната доставка на колетите.

извършвани от Fraunhofer IESE. Така проектът позволява на института, работещ заедно с регионалното правителство и местните заинтересовани страни, да тества набор от цифрови услуги. Той е създал поредица от прототипи, които са адаптирани да отговарят по-точно на нуждите на местните жители.

Много от услугите вече са функционални. Един пример е местният онлайн портал за новини „DorfNews“, по който новините и събитията могат да се разпространяват бързо и лесно. Обикновени жители, представители на клубове или бизнес лидери използват сайта, за да споделят информация за работно време, събития и други интересни неща. Те просто въвеждат своите новини в системата за управление на съдържанието и редакторите в общината след това пускат статиите с едно натискане на бутон.

По същия начин е създадено приложение за локална комуникация в региона. „DorfFunk“ позволява на жителите да споделят своите новини, да рекламират своите нужди или просто да разговарят с други членове на общността. Други услуги включват „BestellBar“, онлайн пазар за местни търговци и доставчици на услуги. Тази услуга позволява на жителите да поръчват стоки от местни магазини онлайн и да използват приложението „LieferBar“, също създадено в рамките на проекта, за доставяне на стоките.

„Приложението DorfFunk има успех. То е лесно за употреба и усъвършенствано.“

Ларс Денцер
Местен жител

Разширяване на обхвата на проекта

От комуникационна гледна точка фактът, че до 3 000 жители на селска общност могат да бъдат достигнати с едно съобщение, говори за очевидната полза от такова решение. Досега използването на услугите е окуражаващо – 500 потребители са изтеглили приложението за комуникация през първите две седмици от стартирането му.

За район, който не е гъсто населен, наброяващ само 15 000 жители, подобни цифри са обнадеждаващи и продължават да се увеличават.

Освен това 35 местни доставчици използват приложението за дигитален пазар, което прави над 1500 продукта достъпни за онлайн покупка. В рамките на тримесечния тестов период бяха продадени над 800 артикула.

Дигиталната концепция до голяма степен разчита на участието на местната общност и вече около 700 жители са се регистрирали да доставят пратки на своите съседи доброволно. Подобно добросъседство не само засилва общностния дух, но също така решава множество реални практически проблеми на хората с намалена подвижност или с натоварени графици, които не могат да вземат сами пратките си. Освен това чрез тези доставки са създадени нови социални контакти.

Дигиталните услуги, разработени по проекта, сега се предоставят на по-широка общност. Други села могат да се включат чрез малък принос към техническите оперативни разходи. Координаторите на проекти съобщават, че са най-горди от обстоятелството, че тази възможност се възприема и от други области, като потвърждават решението да се започне с три пилотни области и после да се надгражда.

„С проекта „Дигитални села“ избрахме правилния път за подобряване на живота в селските райони чрез цифрови решения.“

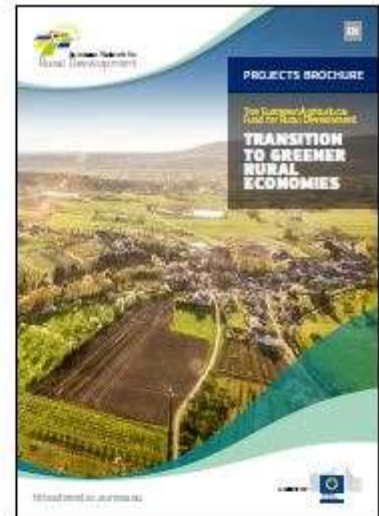
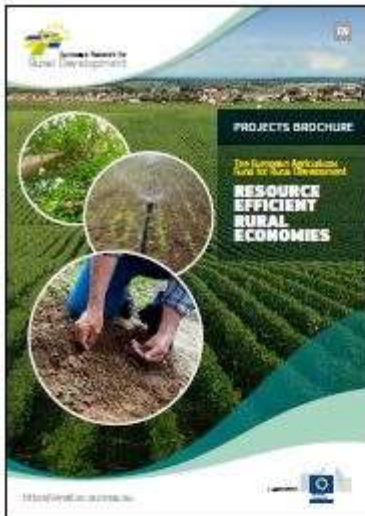
Рандолф Стих
Министър на външните работи, Рейнланд-Пфалц

Име на проекта	Дигитални села (Digitale Dörfer)
Тип бенефициент	Общини
Период	2015 до 2020
Финансиране	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: € 436 0400 • От правителството Рейнланд-Пфалц: € 2 280 200 • Fraunhofer IESE: € 2 080 200
Още информация	www.iese.fraunhofer.de
Контакт	steffen.hess@iese.fraunhofer.de

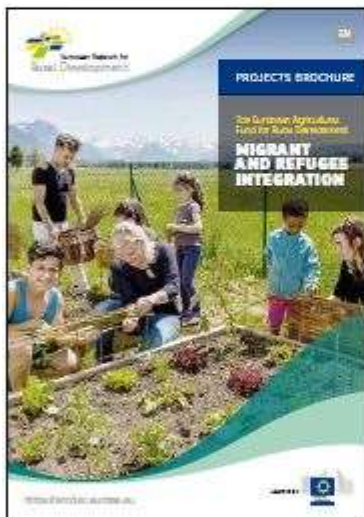
БРОШУРИ ЗА ПРЕДИШНИ ПРОЕКТИ НА ЕЗФРСР

Още вдъхновяващи примери за проекти за развитие на селските райони, подпомагани от ЕЗФРСР, могат да бъдат намерени в предишните издания на брошурата за проектите на ЕЗФРСР. Всяко издание представя примери за успешни проекти по определена тема за развитие на селските райони.

Те са достъпни в раздела за публикации на уебсайта на ЕМРСР на адрес <https://enrd.ec.europa.eu>

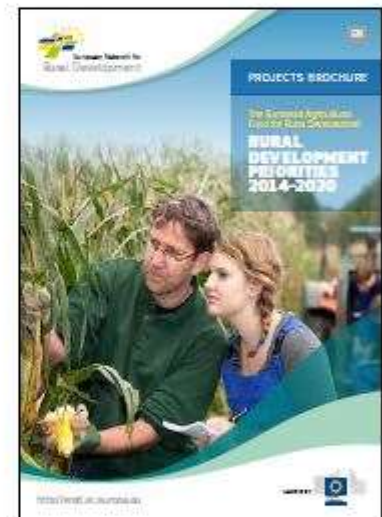
Migrant and refugee integration

Smart and competitive rural areas

Rural Development Priorities 2014-2020

EAFRD Project Examples 2007-2013

Social Inclusion

Environmental Services

ДРУГИ ПУБЛИКАЦИИ НА ЕМРСР

Бъдете информирани за последните новини, гледни точки и разработки в областта на развитието на селските райони в ЕС като четете различните публикации на ЕМРСР.

Те са достъпни в раздела Публикации на <https://enrd.ec.europa.eu>, или можете да се абонирате на имейл subscribe@enrd.eu.

БЮЛЕТИН

Всички новости относно развитието на селските райони в Европа – доставени направо в пощенската Ви кутия веднъж месечно! Бюлетинът на ЕМРСР дава кратки резюмета на нови проблеми, горещи теми, новини и събития, свързани с развитието на селските райони в Европа.

RURAL CONNECTIONS

Rural Connections е списанието на ЕМРСР за създаване на контакти. То представя гледните точки на различни хора и организации относно важни въпроси по развитието на селските райони, както и истории и профили на проекти за развитие на селските райони и техните партньори. Освен това, списанието дава актуална информация на читателите относно новините, свързани с развитието на селските райони на територията на цяла Европа, които може да са пропуснали. Публикува се два пъти годишно на шест езика на ЕС (EN, FR, DE, ES, IT, PL).

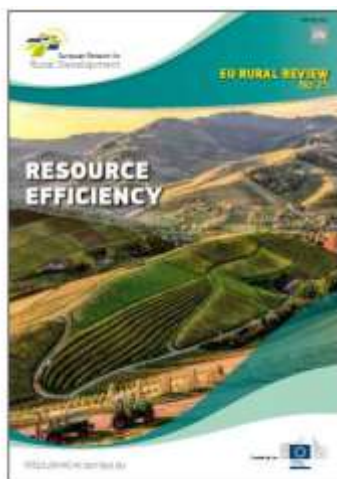
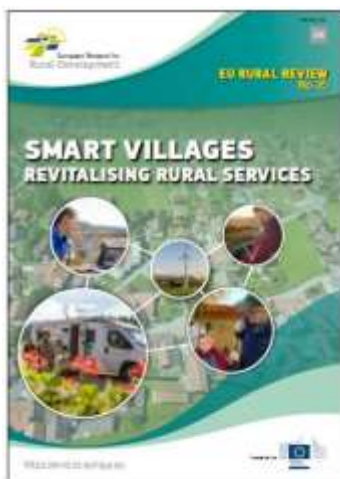
EU RURAL REVIEW

EU Rural Review е основната тематична публикация на ЕМРСР. Тя представя последната информация и гледни точки по конкретна тема, свързана с развитието на селските райони в Европа. Темите варират от предприемачество в селските райони и качество на храните до изменение на климата и социално приобщаване. Изданието се публикува два пъти годишно на шест езика на ЕС (EN, FR, DE, ES, IT, PL).

*№ 26 – Умни села:
Съживяване на селските услуги*

№ 25 - Ефективност на ресурсите

*№ 24 - Преосмисляне на
възможностите за бизнес в
селските райони*

КАК ДА ПОЛУЧИТЕ ПУБЛИКАЦИИ НА ЕС

Безплатни публикации:

- едно копие:
чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- повече от едно копие или плакати/карти:
от представителствата на Европейския съюз (http://ec.europa.eu/represent_en.htm);
от делегациите в страни извън ЕС (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm);
като се свържете с услугата Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_en.htm)
или се обадете на 00 800 6 7 8 9 10 11 (безплатен телефонен номер от всяка точка на ЕС) (*).

(*Предоставяната информация е безплатна, както и повечето обаждания (някои оператори, телефонни кабинки или хотели може обаче да ви таксуват).

Платени публикации:

- чрез EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

ENRCP онлайн

Like the ENRD Facebook page

Follow @ENRD_CP on Twitter

Watch EURural videos on YouTube

Join the ENRD LinkedIn discussion group

ENRD Contact Point
Rue de la Loi/Wetstraat, 38 (bte 4)
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
Tel. +32 2 801 38 00
info@enrd.eu

Publications Office

<https://enrd.ec.europa.eu>

